

Plenum

Måndag 15.12.2025 kl. 12.00—23.01

5. Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte

Regeringens proposition RP 109/2025 rd

Utskottets betänkande ShUB 27/2025 rd

Andra behandlingen

Andre vice talman Tarja Filatov: Ärende 5 på dagordningen presenteras för andra behandling. Innehållet har godkänts i första behandlingen och lagförslaget kan nu antas eller förkastas. — Debatten börjar. Ledamot Mattila, varsågod.

Debatt

16.00 **Hanna-Leena Mattila kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Orpon ja Purran hallituksen politiikka piirtää Suomesta yhä kylmemmän kuvan, kuvan, jossa kaikkein heikoimmassa asemassa olevat ihmiset nähdään ennen kaikkea menoeränä, ei ihmisinä. Tämä hallitus lisää säälimättömyydellään hädänalaisten ihmisten määrää maassamme ja tekee sen tietoisesti leikkaus leikkaukselta. Nyt käsiteltävänä oleva esitys kuntouttavaa työtoimintaa koskevan lain muuttamisesta on tästä surullinen esimerkki. Keskusta kannattaa byrokratian purkamista ja päällekkäisyyksien vähentämistä. Tämä esitys ei ole kuitenkaan hallinnon keventämistä ihmistä varten, tämä on hallinnon keventämistä budjettia varten ihmisten kustannuksella.

Hallituksen esityksen ajoitus on onneton. Hyvinvointialueet kamppailevat jo nyt hallituksen niille asettamien leikkausten ja epärealistisen alijäämien kattamisaikataulun kanssa. Toimipisteitä suljetaan, henkilöstöä irtisanotaan ja palveluja karsitaan. Samaan aikaan hallitus leikkaa 1,6 miljoonaa euroa lisää ja tavoittelee vielä 100 miljoonan euron säästöjä sosiaalihuollosta. Tämä ei ole sattumaa. Tämä on linja.

Työllisyyspalvelut ovat juuri siirtyneet kuntien vastuulle. Yhteistyörakenteet ovat kesken, lainsäädäntöä uudistetaan samaan aikaan usealla rintamalla ja vaikutukset kohdistuvat samoihin ihmisiin. Silti hallitus vie eteenpäin esitystä, jonka vaikutusarviot ovat puutteellisia ja epävarmoja. Jopa asiantuntijalausunnot toteavat, ettei ole mitään varmuutta siitä, että esitys tuottaa säästöjä. Päinvastoin kustannukset ja viranomaisten työmäärä voivat kasvaa.

Erityisen vakavaa on väliinpuotoamisen riskin kasvu. Aktivointisuunnitelman rajaaminen vain toimeentulotukea saaviin sulkee ulkopuolelle ihmisiä, joilla on todellinen palvelutarve mutta ei oikeutta toimeentulotukeen, ihmisiä, jotka eivät jaksaa, eivät kykene eivätkä pärjää yksin. Hallitus myöntää itsekkin tämän riskin ja silti etenee.

Keskustalle tämä ei käy. Meille jokainen ihminen on arvokas. Palvelujen tulee perustua yksilöllisen tarpeen arviointiin, ei hallinnollisiin raja-aitoihin. Kuntouttava työtoiminta on

Punkt i protokollet PR 129/2025 rd

tarkoitettu niille, jotka siitä hyötyvät, ei säästökohteeksi eikä tilastoharjoitukseksi Tämä esitys ei vahvista työllisyyttä, ei sujuvoita palveluja eikä tuo varmuudella säästöjä. Sen sijaan se lisää epävarmuutta, heikentää palveluohjausta ja kasvattaa köyhyyttä.

Edellä olevan johdosta keskusta esittää lakiehdotuksen hylkäämistä ja seuraavan vastalauseen lausumaehdotuksen hyväksymistä: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa lakimuutoksen vaikutuksia ja tuo tarvittaessa viipymättä eduskunnan käsittelyyn esityksen, jolla se palauttaa aktivointisuunnitelman laajempaan käyttöön.”

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Laine-Nousimaa, olkaa hyvä.

16.03 Hanna Laine-Nousimaa sd: Arvoisa herra puhemies! Hallitus esittää muutosta kuntouttavasta työtoiminnasta annettuun lakiin tavoitteenaan keventää byrokratiaa ja tehostaa palveluprosesseja. Tavoitteet sinänsä ovat kannatettavia, mutta sanon tämän suoraan: tämän esityksen kohdalla hyvät tavoitteet eivät riitä, kun keinot ovat epäselvät ja seuraukset voivat olla vakavia.

Hallituksen omankin arvion mukaan esityksen vaikutuksiin liittyy merkittävää epävarmuutta. Tietopohja on puutteellinen, työllisyysalueet ovat vasta aloittaneet toimintansa, ja hyvinvointialueet kamppailevat taloutensa kanssa. Tässä tilanteessa hallitus esittää 1,6 miljoonan euron leikkausta hyvinvointialueilta ilman luotettavaa näyttöä siitä, että säästöjä todella syntyy. Tämä ei ole vastuullista päätöksentekoa.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa viesti on ollut poikkeuksellisen selvä. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos arvioi, että lakimuutos ei todennäköisesti tuota säästöjä vaan pikemminkin lisää kustannuksia hallinnollisen työn ja monialaisten palvelujen kasvun myötä. Myös Hyvil Oy katsoo, että hyvinvointialueiden tehtävät voivat lisääntyä, eivät vähentyä. Tästä huolimatta hallitus leikkaa rahoitusta. Se on kohtuutonta.

Suurin huoli liittyy kuitenkin ihmisiin. Esitys sisältää todellisen riskin siitä, että osa työ- ja toimintakyvyltään rajoittuneista työttömistä jää palveluiden ulkopuolelle. Erityisesti ne henkilöt, joilla ei ole toimeentulotukioikeutta mutta jotka tarvitsisivat kuntouttavaa työtoimintaa, voivat pudota väliin. Vastuu palvelutarpeen tunnistamisesta kasautuu työvoimaviranomaisille, ja jos tunnistaminen epäonnistuu, seuraukset maksavat ihmiset itse.

Arvoisa herra puhemies! Palvelupolut eivät ole nyt sujuvia, eikä tämä esitys tee niistä mutkattomampia, päinvastoin: on riskinä, että palveluiden saatavuus ja laatu heikkenevät entisestään. Se johtaa palvelutarpeiden kasaantumiseen, syrjäytymisen syvenemiseen ja lopulta kasvaviin kustannuksiin. Tämä on lyhytnäköistä politiikkaa. Lisäksi esitys on irrotettu laajemmasta kokonaisuudesta. Sosiaalihuollon palveluvalikoimaa ollaan uudistamassa, ja samaan aikaan eduskunta käsittelee useita laajoja lakiesityksiä työttömyysturvasta, toimeentulotuesta ja työnhakijan palveluprosessista. Näiden yhteisvaikutuksia ei ole pysytty arvioimaan riittävästi. Pistemäinen lakimuutos tässä vaiheessa on huono ratkaisu.

Arvoisa herra puhemies! Kyse on haavoittuvassa asemassa olevista ihmisistä, niistä, joiden osallisuudesta yhteiskunnalla on erityinen vastuu. Nyt esitetty muutos uhkaa heikentää heidän asemaansa ja samalla horjuttaa hyvinvointialueiden kykyä vastata kasvaviin tarpeisiin.

Näillä perusteilla teen vastalauseen 1 mukaisen hylkäsesityksen. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pekonen, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 129/2025 rd

16.06 Aino-Kaisa Pekonen vas: Kiitos, arvoisa puhemies! Tosiaan tässä on hallituksen esitys kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta niin, että jatkossa tämä aktivointisuunnitelma laadittaisiin vain toimeentulotukea työttömyyden perusteella saavalle henkilölle, kun taas työttömyysetuuteen oikeutetulle voidaan laatia työllistymissuunnitelma tai monialainen työllistymissuunnitelma.

No, tässä esityksessä on ihan kannatettavia tavoitteita, joissa tehostetaan palveluprosesseja, kevennetään byrokratiaa ja vähennetään sitten päällekkäisyyksiä. Mutta tämän hallituksen esityksen vaikutusarviointien ja valiokunnan asiantuntijakuulemisten perusteella näiden tavoitteiden saavuttaminen ei kuitenkaan vaikuta lainkaan todennäköiseltä, eikä voida varmistaa työttömien henkilöiden ohjautumista oikea-aikaisesti tarpeenmukaisten palveluiden piiriin, eikä tämä esitys ja tämä siihen sisältyvä 1,6 miljoonan euron rahoitusleikkaus hyvinvointialueilta ole riittävästi perusteltu näin ollen, ja näin ollen kannatan myöskin edustaja Laine-Nousimaan tekemää esitystä.

Tämän hallituksen esityksen mukaan vaikutusten arviointiin ja arvioinnin perusteena oleviin oletuksiin liittyy merkittävää epävarmuutta, sillä tietopohja on ollut puutteellinen. Lisäksi vaikutusarvioiden laatimista vaikeuttavat työllisyysalueiden juuri alkanut toiminta muutoksineen ja hyvinvointialueiden talouden tasapainottaminen sekä hallituksen linjaukset tulevista sosiaalihuollon säästöistä. Valiokunnan kuulemat asiantuntijat ovat suhtautuneet hyvin varauksellisesti esityksen tavoitteiden saavuttamiseen.

Arvoisa puhemies! Pidän tärkeänä, että palveluprosesseja pyritään sujuvoittamaan ja tehostamaan palveluiden oikeaa kohdentumista, mutta kuitenkin näissä asiantuntijakuulemisissa on esitetty huolia asiakkaiden ohjautumisesta oikeisiin palveluihin ja myöskin ylipäättään näihin palveluihin pääsemisestä. Tähän esitykseen siirtyy nyt riski, että osa henkilöistä, joilla on työ- ja toimintakyvyn rajoitteita mutta ei toimeentulotukioikeutta, jäisi näiden palveluiden ulkopuolelle. Työttömyysetuutta saavien työnhakijoiden kohdalla tämä esitys lisää työvoimaviranomaisten vastuuta palvelutarpeen arvioinnista ja ohjaamisesta TYM-palveluiden piiriin. No, mikäli tätä palvelutarvetta ei tunnisteta, niin palvelun ulkopuolelle uhkaa jäädä henkilöitä, jotka hyötyisivät nimenomaan tästä kuntouttavasta työtoiminnasta. Ylipäättensä työttömien asiakkaiden palvelupolku ei ole mutkaton, ja on olemassa riski, ettei vaikeassa työmarkkina-asemassa oleville henkilöille ole saatavissa palvelua oikea-aikaisesti tai riittävän laadukkaasti. Palvelun saatavuuden ja laadun heikkeneminen taas johtaa palvelutarpeen kasautumiseen ja työllistymisen edellytysten heikkenemiseen, mikä lisää sitten taas kustannuksia edelleen myöhemmässä vaiheessa. No, useat valiokunnan kuulemat asiantuntijat totesivat, että tämä esitetty lakimuutos on varsin pistemäinen uudistusesitys, jonka irrottaminen valmistelussa olevasta sosiaalihuollon palveluvalikoiman uudistamisesta ei ole järkevää. Huolta aiheuttaa myös työllistymistä ja työ- ja toimintakykyä edistävien sosiaalipalveluiden kokonaisuuteen kohdistuva 12,5 miljoonan euron säästöavoite.

Hallitus antoi tämän syksyn aikana tämän nyt käsittelyssä olevan lakiesityksen lisäksi eduskunnalle yleistuen, toimeentulotuen ja kuntouttavan työtoiminnan yhteensovittamista sekä työnhakijan palveluprosessia ja työnvälityspalveluiden kehittämistä koskevat lakiesitykset. Täytyy todeta, niin kuin tuossa edellä jo edustaja Laine-Nousimaa totesi, että tämä on erittäin iso kokonaisuus, jota me ollaan käsitelty ja jonka yhteisvaikutuksia ei ole voitu riittävästi arvioida. Tämähän ei ole mitenkään nyt erityistä, että näitä yhteisvaikutuksia ei tämän hallituksen toimesta arvioida, koska se toistuu täällä jatkuvasti. Mutta näitten esitettyjen lakimuutosten toimeenpanon epäonnistuessa voi realisoitua erilaisia hallituksen esi-

Punkt i protokollet PR 129/2025 rd

tyksessäkin esille tuotuja riskejä, kuten tämän lakiesityksen kohdalla se, että osa aktivointiehdon piiristä poistuneista työvoimapalveluja ja sosiaalipalveluja yhtäaikaaisesti tarvitsevista asiakkaista saattaa jäädä kuntouttavan työtoiminnan ja mahdollisesti muidenkin hänelle tarpeellisten palvelujen ulkopuolelle.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

16.12 Markku Siponen kesk: Arvoisa herra puhemies! Aivan niin kuin tässä edellisessä puheenvuorossa tuotiin esille, tähän kuntouttavan työtoiminnan lakiesitykseen ja lakimuutokseen liittyy riskejä ja ongelmia, ja tästä syystä keskusta on esittänyt tälle lakiesitykselle paremman vaihtoehdon. Täällä edustaja Mattila aiemmin kävi tätä keskustan vaihtoehtoa läpi ja teki siihen liittyen vastalauseen 2 mukaisen hylkäysesityksen ja siihen liittyvän lausuman. Kannatan näitä Mattilan tekemiä esityksiä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Berg, olkaa hyvä.

16.12 Kim Berg sd: Arvoisa puhemies! Suomi elää keskellä työttömyyskriisiä. Viimeisimpien tilastojen mukaan työttömyysaste on noussut vuonna 2009 alkaneen nykyisen tilastoinnin korkeimmaksi, 10,3 prosenttiin. Myös työllisyysaste on laskenut nykyisen hallituksen vallassaolon aikana. Työttömyystilanteen ollessa erityisen karu on Orpon hallitus päättänyt kuitenkin vähentää työllistymistä tukevia työkaluja ja vähentää rahoitusta eri keinojen käyttämiseen.

Nyt käsittelyssä olevan esityksen tavoitteet byrokratian keventämisestä ja päällekkäisyyksien vähentämisestä ovat kannattavia, mutta valitettavasti tämän esityksen avulla ei niihin päästä. Esityksessä ehdotetaan, että aktivointisuunnitelma laadittaisiin jatkossa vain työttömyyden perusteella toimeentulotukea saavalle henkilölle. Esitykseen sisältyy myös 1,6 miljoonan euron rahoitusleikkaus hyvinvointialueilla, mikä on tässä tilanteessa täysin käsittämätön. Ehdotamme vasemmistoliiton ja vihreiden kanssa tekemässämme vastalauseessa siksi esityksen hylkäämistä.

Arvoisa puhemies! Esityksen taustalla oleva tietopohja, jolle arviot rahoitustarpeen vähenemisestä ja tavoitteiden asettaminen ovat perustuneet, on puutteellinen ja hyvin epävarma. Myös useat asiantuntijat nostivat tämän esille valiokuntamme kuulemisissa, ja esimerkiksi THL katsoi, että lakimuutos tulee kokonaisuudessaan lisäämään viranomaisten ja palvelujärjestelmän kustannuksia. Samoin Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy arvioi, että kuntouttavan työtoiminnan lainsäädännön ja TYM-lain toimeenpanon myötä tehtävät pikemminkin kasvavat kuin vähenevät, ja tällöin rahoitusta tarvitaan.

Sen sijaan etenkin työttömyyden ollessa näin korkeana olisi tärkeää varmistaa, että vaikeassa työmarkkina-asemassa olevat saavat tarvitsemansa palvelut ja tuen työllistymiseen. Oikea-aikaisuus ja laadukkaat palvelut ovat avainasemassa etenkin heidän kohdallaan, joiden työttömyys uhkaa pitkittyä tai on jo pitkittynyt. Nyt käsittelyssä olevaan esitykseen sisältyy uhka siitä, että henkilöt, jotka eivät saa toimeentulotukea mutta joilla on kuitenkin työ- ja toimintakyvyn rajoitteita, jäävät palvelujen ulkopuolelle. Työttömyysetuutta saavien kohdalla esitys lisää työllisyysviranomaisten vastuuta ohjaamisesta oikeiden palveluiden piiriin, ja jos he eivät tunnista tarvetta, niin kuntouttavasta työtoiminnasta hyötyviä henkilöitä voi jäädä niiden ulkopuolelle.

Punkt i protokollet PR 129/2025 rd

Arvoisa puhemies! Tämä esitys on osa suurempaa ongelmaa siitä, että hallitus tuo eduskuntaan useita yksittäisiä mutta silti samaan laajaan kokonaisuuteen kytkeytyviä esityksiä. Näin toimiminen vaikeuttaa esitysten yhteisvaikutusten arviointia, jollaisia varmasti kuitenkin tässäkin esityksessä on. Hallitus on tekemässä laajempaa uudistusta sosiaalihuollon palveluvalikoimaan, johon liittyy myös yli 10 miljoonan euron säästötavoite. Lisäksi eduskunnan käsittelyssä ovat jo tällä hetkellä esitykset yleistuesta, toimeentulotuesta ja kuntouttavasta työtoiminnasta sekä työnhakijan palveluprosessin ja työväilytyksen kehittämisestä. Nämä kaikki lakiesitykset kytkeytyvät osaltaan yhteen ja vaikuttavat työttömien mahdollisuuksiin saada palveluita ja tukia. Tästä huolimatta esitysten yhteisvaikutuksia ei ole arvioitu riittävästi.

Arvoisa puhemies! Yhteiskunnallisesti haavoittuvassa asemassa oleville ihmisille tulisi löytää oikeaan aikaan oikeanlaista tukea, sillä ilman sopivia palveluita ja tukea syrjäytymisriski kasvaa huomattavasti. Suomen nykyisessä tilanteessa, jossa työttömyys on kivunnut äärettömän korkealle ja hyvinvointialueilla on jatkuva säästöpaino, tehtävien muutosten taustalla tulee olla vahva tietopohja. Näin ei kuitenkaan tämän esityksen osalta ole, mikä voi johtaa negatiivisten yhteiskunnallisten vaikutusten kasvuun ja epätoivottuihin seurauksiin. Kaikista suurin taakka epäonnistumisesta osuu kuitenkin niihin ihmisiin, jotka sitä kaikista vähiten ansaitsisivat, jo valmiiksi vaikeimmassa asemassa oleviin työttömiin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Merinen, olkaa hyvä.

16.18 Ville Merinen sd: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Minulla on tässä vain pääpoin-teittain omia ajatuksiani tästä laista.

Mielestäni esitys kaventaisi kuntouttavan työtoiminnan kohderyhmää ja leikkaisi samalla hyvinvointialueiden rahoitusta, mikä uhkaa palvelujen saatavuutta ja heikossa asemassa olevien työttömien asemaa. Ydinpointteja: Aktivointisuunnitelma tehtäisiin jatkossa vain työttömyyden perusteella toimeentulotukea saaville, kun taas työttömyysetuutta saaville tehtäisiin työllistymissuunnitelma. Pelätään, että osa työ- ja toimintakyvyltään rajoittuneista jää kokonaan palveluiden ulkopuolelle.

Esityksen taustalla olevan tietopohjan vaikutusarviot ovat epävarmoja, ja asioiden mukaan muutos ei todennäköisesti tuota säästöjä vaan voi lisätä kustannuksia hallinnon ja monialaisten palvelujen kasvun vuoksi. 1,6 miljoonan euron leikkausta hyvinvointialueilta sekä laajempaa 12,5 miljoonan euron säästötavoitetta työllistymistä tukevista sosiaalipalveluista pidetään kohtuuttomina tässä tilanteessa, kun palveluiden tarve itse asiassa kasvaa koko ajan. Pelätään, että useiden yhtäaikaisten lakimuutosten — yleistuki, toimeentulotuki, kuntouttava työtoiminta, työnhakijan palveluprosessi — yhteisvaikutuksia ei hallita kunnolla ja seurauksena osa asiakkaista putoaa kokonaan palvelujärjestelmän ulkopuolelle. Jo nyt kuntouttavaan työtoimintaan ohjautuu vähemmän asiakkaita ja palvelun kestoa rajataan, mikä lisää syrjäytymisriskiä.

Vastalauseemme mukaan tässä tilanteessa ei ole tarkoituksenmukaista tehdä yksittäisiä asiantuntijoiden kritisoimia lakimuutoksia, vaan haavoittuvassa asemassa olevien osallisuudesta tulisi kantaa enemmän vastuuta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kymäläinen poissa. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 129/2025 rd

16.20 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Lainsäädännön painopisteen tulisi olla tietenkin ensisijaisesti palveluiden laadun parantamisessa, työnhakijoiden tukemisessa sekä vaikeasti työllistyvien poluttamisessa kohti työtä, erityisesti tässä korkeassa työttömyystilanteessa. Kuntouttavassa työtoiminnassa on kuukausitasolla reilusti yli 10 000 ihmistä koko ajan, ja vuositasolla puhutaan useista kymmenistä tuhansista ihmisistä eli erittäin isosta joukosta suomalaisia. Kun tässä tavoitellaan työkykyä ja toimintakykyä, niin sosiaalinen kuntoutus tulee keskiöön myöskin tämän osalta. Nyt asiantuntijalausunnoissa ja muissa on korostettu sitä, että se olisi kohdennettava oikealle kohderyhmälle, ja se pitäisi toteuttaa sillä tavalla, että niissä olisi myöskin vaikuttavuutta.

Työvoimaviranomaisten palvelut ovat hyödyttämiä, jos ensisijainen tarve asiakkaalla hyvinvointialueilla on sosiaali- ja terveystyöpalveluiden puolella, niin kuin tässä monessa tapauksessa on. Siksi vaarana on näitten työvoimapalveluiden kuormittuminen, ja tässä aikaisemmin ensimmäisen käsittelyn yhteydessä totesinkin, että työllisyyspalveluista tulee aika pitkälti sosiaalipalvelujen jatke, että sinne siirtyy sellaisia ihmisiä, jotka jatkopolutetaan työvoimapalveluista sosiaalipalveluiden puolelle, ja sitten kun siellä työväilytyksen pitäisi olla se ensisijainen palvelu, niin tämä painopiste siirtyy sosiaalipalveluiden luokkaan, kun siellä on 25—30 prosenttia sellaisia työnhakijoita, jotka eivät ensisijaisesti voi työmarkkinoille vielä siirtyä vaan tarvitsevat tukea ja koulutusta ja tämäntyyppisiä työkykyä edistäviä asioita.

Sen vuoksi tuolla valiokuntakäsittelyn yhteydessä on kiinnitetty huomiota siihen, että kun työllisyyspalveluilla on omat työkalut olemassa ja niitä pystytään hyödyntämään, niin osa näistä työkaluista on nyt tuolla hyvinvointialueitten puolella. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta totesi, että olisi tärkeätä, että kun nämä palvelut ovat siellä hyvinvointialueilla, niin pitäisi hakea sellaista mahdollisuutta asettaa hyvinvointialueille työllistymisen edistämiseen liittyviä kannusteita. Suomeksi tämä tarkoittaa sitä, että nyt, kun kunnat vastaavat työttömyysturvasta omalta osaltaan, aina sadasta päivästä eteenpäin kymmenen prosentin portaalla, niin tältä osin, kun nämä yleensä ovat pitkäaikaistyöttömiä ja muita ja prosentit ovat aika korkeita ja hyvinvointialueilla ei ole mitään vastuuta tästä, niin sen takia hyvinvointialueitten pitäisi kantaa tästä osasta vastuuta heidän palveluksessaan kiinni olevilla henkilöillä. Silloin se toisi sille taloudellisia kannusteita, ja tämä olisi tässä myöskin pitänyt huomioida. Jatkossa pitää viedä tätä siihen suuntaan, koska silloin me saadaan aktivoitua nopeammin näitä ihmisiä.

Se, mikä tässä on hyvää, on se, että yritetään tätä prosessia kehittää, ja nyt tämän lain yhteydessä meillä on vielä toimeentulotukea ja kuntouttavaa työtoimintaa koskeva lakikokonaisuus, hallituksen esitys 116, sitten meillä on työväilytykseen liittyvä lakikokonaisuus 108 ja sitten tässä vielä yleistukea koskeva lakikokonaisuus. Nämä kaikki liittyvät tähän yhteen henkilöstöryhmään, työttömiin, ja sen vuoksi näitten yhteisvaikutukset olisi pitänyt arvioida, ja toivon mukaan se jatkossa tehdään. Ainakin työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on tätä edellyttänyt omassa ponsissaan. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

16.25 Timo Suhonen sd: Arvoisa herra puhemies! Kuntouttavan työtoiminnan tarve perustuu siihen, että sillä parannetaan työ- ja toimintakykyä ja tuetaan paluuta työelämään tai koulutukseen. Hallitus esittää kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamista niin, että jatkossa aktivointisuunnitelma laadittaisiin vain toimeentulotukea työttömyyden

Punkt i protokollet PR 129/2025 rd

perusteella saavalle henkilölle, kun taas työttömyysetuuteen oikeutetulle voidaan laatia työllistymissuunnitelma tai monialainen työllistymissuunnitelma.

Esityksessä kannatettavia ovat sen tavoitteet tehostaa palveluprosesseja, keventää byrokratiaa ja vähentää päällekkäisyyksiä. Hallituksen esityksen vaikutusarviointien ja valio-kunnan asiantuntijakuulemisten perusteella tavoitteiden saavuttaminen ei kuitenkaan vai-kuta lainkaan todennäköiseltä eikä voida varmistaa työttömien henkilöiden ohjautumista oikea-aikaisesti tarpeenmukaisten palveluiden piiriin. Esitykseen sisältyy riski, että osa henkilöistä, joilla on työ- ja toimintakyvyn rajoitteita mutta ei toimeentulotukioikeutta, jää palvelujen ulkopuolelle. Työttömyysetuutta saavien työnhakijoiden kohdalla esitys lisää työvoimaviranomaisten vastuuta palvelutarpeen arvioinnissa ja ohjaamisessa työllistämi-sen palveluiden piiriin. Mikäli palvelutarvetta ei tunnisteta, palvelun ulkopuolelle uhkaa jäädä henkilöitä, jotka hyötyisivät kuntouttavasta työtoiminnasta. Huolta aiheuttaa myös työllistämistä ja työ- ja toimintakykyä edistävien sosiaalipalveluiden kokonaisuuteen koh-distuva 12,5 miljoonan euron säästötavoite.

Arvoisa herra puhemies! Asiantuntijakuulemisissa todettiin myös, että jo tällä hetkellä palvelun ohjautuvuus on heikentynyt, kun hyvinvointialueet ohjaavat kuntouttavan työtoi-minnan palveluun aiempaa vähemmän asiakkaita ja ovat samalla rajanneet palvelun kes-toa. Ihmiset ovatkin enenevästi jääneet syrjäytymistä ehkäisevien ja työelämään suuntau-tuvien palveluiden ulkopuolelle, vaikka tavoitteen pitäisi olla syrjäytymisen ehkäisy ja työ-elämään suuntaamisen vahvistaminen. Kyseessä ovat haavoittuvassa asemassa olevat hen-kilöt, joiden osallisuudesta yhteiskunnan tulisi kantaa erityinen vastuu.

Arvoisa herra puhemies! Tämän vuoksi tämä esitys pitäisikin hylätä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lahdenperä, olkaa hyvä.

16.27 Milla Lahdenperä kok: Arvoisa puhemies! Tämän lain keskustelussa on puhuttu paljon heikompien asiasta, ja se on oikein, mutta välillä tuntuu siltä, että osa puheista puo-lustaa enemmän järjestelmää kuin niitä ihmisiä, joita sen pitäisi auttaa.

Kuntouttavan työtoiminnan ajatus ei ole koskaan ollut toimia työkykyisten ihmisten säi-lömispaikkana, vaan sen tehtävänä on tukea niitä, joilla on aidosti heikentynyt työ- ja toi-mintakyky, ja juuri tähän tämä hallituksen esitys puuttuu. On kohtuutonta väittää, että la-kimuutos heikentäisi työttömien asemaa, päinvastoin: nykytila on monelle loukkaava. Ih-misiä pidetään näennäistoiminnassa, josta ei ole realistista polkua työhön. Se ei ole kun-toutusta vaan ennemminkin passivointia. Tällä esityksellä työkykyiset ohjataan työllisyys-palveluihin, koulutukseen tai työnhakuun, ja kuntouttava työtoiminta kohdennetaan niille, joille se oikeasti kuuluu.

Opposition puheissa toistuu myös huoli pakottamisesta. Tosiasiassa tämä laki vähentää pakkoa. Yksilöllinen arvio vahvistuu, ja viranomaisilla on selkeämpi vastuu perustella päätöksensä. Emme aliarvioi ihmisiä emmekä myöskään ylläpidä järjestelmää, joka lukit-see heidät paikoilleen. Tämä laki palauttaa kuntouttavan työtoiminnan siihen, mitä sen alun perin piti olla: väline kohti parempaa toimintakykyä ja lopulta kohti työelämää. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitala, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 129/2025 rd

16.28 Juha Viitala sd: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Olen usein puhunut tässä salissa osatyökykyisistä ja heidän asemastaan työmarkkinoilla, ja olen sitä mieltä, niin kuin varmasti kaikki muutkin, että kaikki käytössä oleva työpanos tulisi saada työmarkkinoiden käyttöön. Kuitenkin se myös on hyvä aina pitää mielessä, niin kuin itse asiassa edellisissäkin puheenvuoroissa tuli hyvin esille, että kyse on aina niistä ihmisistä ja heidän elämästään ja mahdollisuuksistaan pärjätä täällä.

Tosiaan käsiteltävänä olevan hallituksen esityksen mukaan kuntouttavan työtoiminnan aktivointisuunnitelma laadittaisiin jatkossa vain toimeentulotukea työttömyyden perusteella saaville. Tällä tavoitellaan prosessien sujuvoittamista ja byrokratian vähentämistä. Se on hyvä tavoite. Itse aina pyrin parantamaan työprosesseja, ja kannatankin sentyyppistä ajattelua kaikessa, että aina pyritään työprosesseja parantamaan, mutta pitää kuitenkin ottaa se tosiseikka esille, että myös asiantuntija-arviot osoittavat, että tavoitteet eivät varmaankaan tule toteutumaan, ja jälleen kerran vaikutusten arviointi on puutteellinen.

Kun työllisyysalueet ovat vasta aloittaneet ja hyvinvointialueet tasapainottavat taloutaan, niin nyt pitää varmistaa se, että organisaatioiden yhdistymiset ovat sujuneet hyvin ja siltä osin on toimintaympäristö kunnossa. Tämä lakimuutos lisää painetta työvoimaviranomaisille, ja työttömien palvelupolku on jo nyt aika monimutkainen, ja vaarana on, että vaikeassa asemassa olevat eivät saa palvelua oikea-aikaisesti tai laadukkaasti, eli kyllä tässä sellaisia pieniä vaaroja piilee.

Arvoisa puhemies! Nyt ehdotettu muutos uhkaa lisätä epävarmuutta, ja siitä epävarmuudesta on itse asiassa puhuttu paljon täällä salissa tänäänkin. Aika monella eri sektorilla se tuntuu nyt lisääntyvän, ja ehkä riskiä myös palvelukatkoihin tässä nähdään, ja tämä heikentää niiden haavoittuvimpien osallisuutta toimintoihin.

Vielä otan esille tämän rahoituksen leikkaamisen, se ei tähän ajankuvaan oikein sovi. 1,6 miljoonan euron rahoitusleikkaus hyvinvointialueilta ei ole riittävän hyvin perusteltu. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

16.31 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa ei vielä tullut esiin se, että kuntouttavassa työtoiminnassa on ilmeisesti jonkinlaista välivaihetta tässä meneillään, koska silloin kun TE-palvelut siirrettiin kunnille, niin sosiaalinen kuntoutus ja työ kuntoutus menivät molemmat sinne, ja ilmeisesti sieltä joku osa on nyt palaamassa takaisin kunnille ja työllisyysalueille, eli nyt tämä kokonaisuus tulee tässä vastaan. Siinä mielessä nyt kun sinne hyvinvointialueille siirrettiin kustannuksineen kunnista tämä kokonaisuus, siellä tavallaan leikataan palvelutarjontaa alaspäin ja keskitytään ehkä siihen sosiaaliseen kuntoutukseen enempi ja sitten palautetaan se muu osa, ja toivottavasti ne kustannuksetkin sieltä sitten palautuvat kunnille, niin että sillä kuntapuolella pystytään tätä tekemään.

Toinen asia on tässä se, että kun tässä kuntouttavassa työtoiminnassa on aika paljon kiinni siitä, että löytyisi niitä välityömarkkinoita, mihin ihmiset voisivat hakeutua ja luoda tavallaan sitä kykyä säännölliseen työskentelyyn ja oleskeluun ja muuhun semmoiseen, jotta voisi joskus mennä työmarkkinoille, niin ne markkinat on nyt tässä ajettu alas, ja se on kanssa yksi ongelma näitten osalta. Siinä mielessä meillä on tässä paljon töitä tehtävänä, että me saadaan tämä toimimaan. Tämä on ollut yksi syy, minkä takia me ollaan ajateltu, että hyvinvointialueilla pitäisi olla enempi konkreettista vastuuta siitä työttömien joukosta, joka on sosiaalisessa kuntoutuksessa siellä. — Kiitos.

Punkt i protokollet PR 129/2025 rd

Riksdagen avslutade debatten och avbröt behandlingen av ärendet.